

„Traviata.“

Giuseppe Verdi oli ja on jäänud Itaalia kõige suuremaks ja kõige viljakamaks lavamuusika meistriks. Tema loodud ooperite arv ulatab üle kolmekümne, milledest „Troubadour“, „Rigoletto“, „Aida“ ja „Traviata“ on omandanud ilmakuulsuse, asudes esiplaanil iga korraliku ooperiteatri män-gukavas.

Verdi loomisjõud oli otse imestamiseväärt. Enam kui viiskümmend aastat töötas ta vahetpidamata. Olles silmapaistvam rahvuslik kuju Itaalia muusika ajaloos, ei jäänud ta oma pika loomisaja jooksul kunagi võõraks millegile, mis muil mail muusikalise loomingu alal ilmsiks tuli uut, värsket ja eluvõimsat. Kuid seda võõrast ja väärtuslikku ei ole ta kunagi edasi-andnud toorena, vaid see on temas tihete sulanud Itaalia hingega ja vai-muga, neid rikastades, ilma aga tumestamata nende rahvuslikku iseloomu.

„Traviata“ teksti kirjutas Verdi libretist Piave Dumas' romaani „Kameelia daam“ järgi. Peakuju selles, *Violetta Valery* on Pariisi peen poolilma daam, kelle hing aga rikkumata jäänud rõvedast õhkkonnast, mil-les ta liigub. Kuid n. n. aus seltskond ei näe ta hinge, vaid tunneb ainult ta elukutset, sellepärast ei suuda teda kõigevõimsam armastuski päästa.

Aine traagika tundub selgelt juba ooperi eelmängus. Sellega konst-rasteerib efektiliselt esimese vaatuse meeolul: särav pidu Violetta kaunis kodus, ülemeelselt lõbutsev seltskond, joovastav vahuvein. Siia on too-nud Gaston de Létorières oma sõbra Alfred Germont'i, keda otsekohe van-gistab Violetta võluv isik. Alfred laulab temperamentliku joogilaulu, mille viisi Violettagi kinni püüab. Kõrvaltsaalist kõlab pikantne valss, meelita-des tantsule. Nagu ähvardava hoiatusena tundub keset seda ülevoolavat elurõemu Violetta tõbehoog. Kuid see läheb mööda, — enam veel, Alfredi armuavaldus äratav kauni poolilma daami südames koguni uue kevade ja kestva õnne lootused, kuigi ta teadlik on sellest, et minevikku ei saa teha olematuks.

Teine vaatus kujutab tõsise armastuse võitu. Violetta on maha jät-nud Pariisi, järgnedes Alfredile. Nad asuvad idüllilises maamajakeses ja on õnnelikud. Kuid ühes endise eluga on Violetta pidanud maha jätma ka oma rikkad austajad; puudus asub maija. Mingi paratamatu ja traagiline heidab varju noore õnne peale. See tuleb ka: Alfredi äraolekul ilmub ta isa ja sunnib Violetta uskuma, et ta armastus Alfredi hääle nimele ja tulevikule kahju toob. Et seda ei sünniks, otsustab neiu ohverdada oma õnne ja oma tuleviku. Ta pöörab tagasi oma endisesse ellu purustatud südame ja purustatud lootustega.

Kolmandas vaatuses leiame ta vanas ümbruses. On näokatte pidu, jälle muusika, jälle viin, jälle kerged naised ja lõbu janunewad elumehed. Kuid vana Germont'i päästmise katse on olnud ilmaegne: ka siia ruttab Alfred armsamale järele; järgneb põrutav stseen, mis määratsevale noorele-mehele selguse toob, et Violetta siia on pööranud ainult armastusest tema vastu.

Neljas vaatus kujutab Violetta traagilist lõppu. Raske kopsutõbi on ta maha mürdnud. Küll on Alfredi isa oma arvamist vahe peal põhja-likult muutnud, ta oleks valmis kõike jälle heaks tegema, kuid on juba hilja. Isa ja poeg jõuavad parajasti seks silmapilguks õnnetu neiu juurde, kui see oma viimase tervituse hüüab mahajäävale elule je õnnele.

